

Emre Ribeiro

Kohtalon kuljettamat

KOHTALON KULJETTAMAT

KOHTALON KULJETTAMAT

Ribeiro, Emre

Romaani sijoittuu Ceylonille
Sri Lanka tunnettiin nimellä Ceylon vuosina 1948 – 1972.

© 2019 Emre Ribeiro

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-3706-4

1.

Olimme odottaneet pitkän tovin, kun isä vihdoin tuttu ruudullinen paita päällään ilmestyi aallonmurtajan päähän.

- Isä! Isä! Huusin niin kovaa kuin jaksoin.
- Missä kohtaa?
- Tuolla.
- En minä näe mitään.
- Odota!
- Missä kohtaa se oli?
- Odota!

Ennen pitkää Kayun kyllästyi ja lähti laahustamaan kohti hiekkapengetä eikä minun auttanut muu kuin seurata häntä.

Asumuksia lähestyessämme currykalan tuoksu kutitti nenää. Kayunin äiti, Srinanika seisoi kumartuneena savuavan avolieden äärellä. Vilkaisi pyöreiden silmälasiansa yli ja jatkoi kalapalojen pudottelua kookosmaitokastikkeeseen. Oli torstai ja vihreänkeltaisen värin päivä, joka näkyi pitkälle selkään ulottuvasta huivista ja samasta kankaasta ommellusta esiliinasta.

Ahmittuamme liialla chilillä maistuneen currykalan, kiitimme ja vetäydyimme vähin äänin hollantilaisten aikaisista rakennustarvikkeista kasattuun asumukseen, joka oli bambuverhoilla jaettu kahdeksi eri tilaksi. Toisella puolella oli makuutila ja toisella, huomattavasti pienemmällä puolella olivat hyvässä järjestyksessä vähäiset vaatteet ja ruokailutarvikkeet.

Kayunin isä, Gunnasekre, tutki vakavana papereita öljylampun himmeässä valossa piipun roikkuessa unohtuneena suupielessä. Huomasimme heti, että hänellä oli jokin tärkeä asia meneillään ja kuin yhteisestä sopimuksesta vetäydyimme Gayunin kanssa oviaukkoon, mutta silloin Gunnasekre kohotti katseensa ja tokaisi.

- Älkää lähtekö minnekään.

Odotellessamme miksi hän meitä pidätteli, mietin taas kerran miten Gunnasekre oli täysin erilainen kuin isäni. Molemmat olivat kalastajia, kuten kaikki rannikon miehet, mutta se olikin ainoa seikka, mikä heitä yhdisti. Tavoiltaan ja käyttäytymiseltään he erosivat toisistaan kuin yö ja päivä. Isä oli seurallinen ja hänellä oli paljon ystäviä, jos joku tarvitsi apua, hän tiesi heti että voi kääntyä isän puoleen. Ei ollut mikään ihme,

että kyläläiset olivat valinneet isän edusmieheksi pitämään asukkaiden puolta virkamiesten kaupatessa maata rahanhimoisille hotellien omistajille. Gunnasekre oli hiljainen, juroluontoinen tarkkailija, joka kylän kokouksissa jäi takariviin eikä koskaan lausunut mielipidettään, ei edes kysyttäessä. Erilaista luonteista huolimatta isä ja Gunnasekre tulivat hyvin toimeen. Heillä oli yhteinen kalasumppu, johon tyhjänsivät saaliinsa ja aamulla yhdessä nostivat haavilla torille vietävät kalat. Joskus isä ja Gunnasekre saattoivat häipyä omille teilleen päiväksi ja tulivat kotiin vasta yömyöhään. Missä he olivat päivän viettäneet, siitä ei koskaan puhuttu.

Isä oli sadunkertoja. Kerran tulin kysyneeksi isältä miten hän oli kaikki sadut oppinut, isä hymähti ja sanoi painokkaasti: En ainakaan kirjoista. Olen lapsena viettänyt aikaa kellotornin lähellä olevan plaatanipuun juurella sadunkertoja kuunnellen, siellä olen oppini saanut. Isällä oli hyvä lauluaani ja sen kyllä saivat myös naapurit todeta. Verkkoja selvitellessään isä lauloi tai hyräili ja jos verkko oli oikein sotkussa, laulu sai uuden rytmin. Poljento oli kova ja kas kummaa ei aikaakaan, kun verkko oli selvitetty tai sotkun kohdalla oli säveltäjän kokoinen aukko.

Gunnasekre rakasti hiljaisuutta. Hän saattoi istua tuntikausia rottinkituolissa ja katsoa merelle pieni pahvilappu ja kynä kädessään, piippu suupielessä tai rottinkisessa piipputelineessä, jossa samaan aikaan saattoi olla jopa kolmekin piippua. Oli s-kirjaimen muotoinen, suoravartinen ja yksi hyvin lyhytvartinen nysä, joka oli Gunnasekren suosikkipiippu.

Kayunin kanssa, emme koskaan saanet selville, mitä merkintöjä Gunnasekre teki pahvilappuun, jossa oli pystysuoria viivoja viiden ryhmissä. Laskiko hän laivoja, kalastuspaatteja vai lintuja, vai mitä lie laskenut? Kovin tarkkaa laskenta ei kuitenkaan ollut, koska aika ajoin Gunnasekre näytti nukkuvan ja kun tarkkailutuokio oli päättynyt hän kirjoitti lappuun päivämäärän ja laittoi laput peltirasiaan, jossa lappuja ennestään oli jo melkoinen määrä.

Gunnasekrellä oli eräs kummallinen ominaisuus, josta en koskaan päässyt perille. Hänestä säteili näkymätön voima. Seisoessani Gunnasekren vieressä tunsin kuin olisin seissyt näkymättömän muurin suojassa. Kerran ollessamme menossa kanavalle täydenkuunjuhlaan villiintynyt vesipuhveli lähti tulemaan kohti ja syntyi pakokauhu. Ihmiset sängtäilivät eri suuntiin, heikompien tallautuessa jalkoihin. Gunnasekre

kohotti ääntään, käski kaikkien pysyä paikoillaan ja nosti kämmenet ylös. Puhveli pysähtyi kuin seinään.

Gunnasekre laski paperit kädestään ja vaikka papereita ei ollut kuin kaksi käsitteli niitä kuin olisi ollut tekemässä taideteosta. Vilkaisi alta kulmain ja kysyi ikääni. Sanottuani olevani kaksitoista rypisti otsaansa ja alkoi hämmästellä miten nopeasti aika oli kulunut. Kysely ei kuitenkaan loppunut siihen, vaan kysyi miksi minä halusin isona. Vilkaisin Kayuniin, joka katsoi minua huulet tiukasti yhteen puristettuna jolloin ymmärsin heti, että en sano mitään, mutta kun Gunnasekre kysyi toisen kerran, minun oli pakko sanoa jotakin. Sanoin kalastaja.

– Ei sinusta kalastajaa tule. Parempi sinusta pitää tulla. Isäsi oli kalastaja ja minä jos kuka tiedän millaista raadantaa hänen elämänsä oli. Nousi jo varhain aamuyöstä, lähti merelle ja palasi heikon saaliin kanssa. Korjasi korjaamisesta päästyään auringon korventamaa paattia, uurasti yötä päivää ja mikä oli tulos? Kuoli köyhänä. Et kai sinä samanlaista elämää itsellesi halua?

En totisesti halunnut samanlaista elämää, mutta kun jotakin oli sanottava niin sanoin. Minun unelma oli päästä merimieheksi ja purjehtia komeilla valtamerialuksilla maailman ympäri, mutta enhän minä sitä tohtinut sanoa.

Gunnasekre hieroi parransänkeä, vaihtoi nysäpiipun toiseen käteensä ja vetäisi pitkät imut. Savu kohosi pään yläpuolelle ja hetken kuluttua Gunnasekre lausui sanat, joita en koskaan unohda.

– Teistä kavereista taitaa tulla ero.

Se oli kuin sähköisku. Olinko minä tehnyt jotakin pahaa, kun minusta piti päästä eroon? Olin ties kuinka monta kertaa kuullut hänen vakuuttavan naapureille, että hän ja isä olivat parhaimmat ystävät ja nyt hän oli lähettämässä minut pois. Vaikka kuinka yritin vastustaa, kyyneleet valuivat valtoimenaan.

– Silerista tulee suutari. Kuuntelimme salaa, kun sinä juttelit pläkki-seppän kanssa, Kayun kivahti.

Gunnasekre pyöritti päätään, karisti tuhkat piipusta, yskäisi muuttaman kerran ja huokaisi syvään.

– Siler, sinä olet hyvä poika. Me rakastamme sinua. Koko kylä ajattelee sinun parasta ja minä jos kuka toivon, että toiveemme toteutuu. Sinulle en toivo sellaista kohtaloa kuin isällesi, että tarvitsee lähteä yön selkään merelle vähäisen kalansaaliin takia. Pian sinä uudessa paikassa saat kavereita ja samalla opit asioita, joista me täällä rannikolla emme

osaa edes uneksia. Ylämaassa on monta kuuluisaa sandaalimestaria ja jos oikein hyvin käy sinä saatat päästä jonkun mestarin oppipojaksi. Se olisi sinulle oikea onnenpotku. Jokaisella sandaalimestarilla on komea talo ja monta palvelijaa. Työ ei lopu. Kun yhdet sandaalit on loppuun kulutettu, täytyy hankkia uudet. Eikö ole yksinkertaista? Se on kuin leipurin homma. Kun entinen on loppu, täytyy saada uutta tilalle. Nälkä ja risaiset kengät ovat ihmisen ikuinen riesa.

– Onko minun pakko? Kysymys karkasi huuliltani.

– Me ajattelempa sinun parastasi. Sinusta tulee hyvä sandaalimestari. Minä tiedän sen, kun olen jo pitemmän aikaa katsellut sinun puuhiasi. Sinulla on kädentaitoa. Pillinkin teet yhdessä hujauksessa. Muistakaa minun sanoneen, että ylämaa ei ole mikään huono paikka. Täältä on vuosien mittaan lähtenyt monta poikaa ylämaahan ja kaikki ovat pällanneet tyytyväisinä takaisin. Kalastajan hommaa ei voi edes verrata sandaalimestarin työhön. Sandaalimestari saa nukkua yönsä rauhassa eikä tarvitse välittää onko myrsky vai tyyni.

– Mutta minä en halua sandaalintekijäksi, sanoin uhmakkaasti kyyneelten keskeltä.

Muistin kadun reunoilla kykkivät suutarit likaisissa vaatteissaan. Inhattavan liiman hajun. Ryysyiset lapset leikkimässä nahkasuikaleiden kanssa.

Gunnasekre oli pitkän aikaa vaiti. Mittaili katseellaan Kayunia ja minua kuin olisimme olleet laatumestarin tarkkailussa ja vihdoinkin, kun oli sanomassa jotakin, yhtäkkiä vei peukalon ja etusormen oikeaan silmäänsä. Kiiruhti vesiämpäriin luo ja käski Kayunia kauhomaan vettä kämmenille silmänhuuhtelua varten.

– Pahuksen roska! Vai et halua? Etkö sinä halua tulla rikkaaksi? Kalojen kanssa sinä haluat seurustella koko ikäsi?

– En halua. Teen vaikka mitä ettei minun tarvitse lähteä. Menen härkäkuskin apulaiseksi, kyllä minä jaksan pyykkisäkkejä nostella.

– Olet hyvän ystäväni poika. Vaikka minä miten mietin, niin ylämaahan lähtö on ainoa oikea ratkaisu. Älä pelkää, et sinä sinne yksin joudu lähtemään. Minä lähdän saattamaan, Gunnasekre jatkoi ja ravisteli piipun tuhkia peltilautaselle.

Kayun kuunteli kärsimättömänä. Nosti kätensä ylös ja julisti kovalla äänellä aikovansa liikennepoliisiksi.

– Liikennepoliisiksi? Haluatko sinä seisoa koko elämäsi samassa ka-

dun kulmassa? Et kai? Ei sinusta tule liikennepoliisia. Ne hommat ovat Colombon poikien hommia.

– Jos minusta ei tule liikennepoliisia, silloin minä lähden Silerin mukaan. Tänne minä en jää, usko se. Me ollaan parhaimmat kaverit. Tajutako sinä? Kayun kohottautui ja potkaisi lattialla ollutta Blixin juoma-astiaa.

Tuijotimme Kayunin kanssa toisiamme, minä lannistuneena, Kayun täynnä uhmaa. Gunnasekre siirtyi oven pieleen ja vaihtoi muutaman sanan ovelle tulleen Srinanikan kanssa.

– Totta kai minä tajuan. Ei tämä ole kenellekään helppo ratkaisu, mutta parhaimpienkin kavereiden on joskus erottava. Minä olen ollut ylämaassa ja sinun isäsi on ollut, ei ylämaahan meneminen sitä tarkoita, että sinne ikuisiksi ajoiksi jäädään. Sinä tulet varmasti takaisin.

Musta verho laskeutui eteeni. Olin puusta pudonnut lehti, jota tuuli riepotteli ja nyt se työnsi ylämaahan. Srinanika tuli sisälle, taittoi esiin liinan kulman ja kuivasi kyyneleitään.

Makuulle mentyäni levottomuus ei jättänyt minua rauhaan. Vatsaa särki. Päänalus tuntui kiveltä. Vihdoin ollessani nukahtamaisillani aallonmurtaja ilmestyi eteeni ja isä seiso i aallonmurtajalla. Kavahdin istumaan, mutta poissa oli isä, poissa oli aallonmurtaja. Ulkoa kuului rapinaa. Nukahdin ja näin seuraavan unen.

Istuin isän veneessä, kun yhtäkkiä vene alkoi puhua. Se kysyi kuka minä olen. Kerrottuani, että olen Kumarangan poika, vene ei uskonut, vaan sanoi olleensa merellä tuhansia kertoja suvun miesten kanssa ja tuntevansa jo tuoksusta jokaisen miespuolisen suvun jäsenen. En minä valehtele, se on totta intin vastaan, mutta vene ei hellittänyt. Sanoi tunteneensa isäni isän, joka myös oli kalastaja, mutta että minä olisin samaa sukua, sitä vene ei uskonut. Suutuin veneelle ja hyppäsin hiekalle lähteäkseni pois, mutta jo samassa vene pyysi minua istumaan takaosan istuimelle. Mietin hetken ja nousin takaisin veneeseen. Vene alkoi huojua, hyvä että pysyin istuimella. Sanoi testaavansa minua. Jos olet kalastajan sukua, niin huojunta ei vaikuta mitenkään, mutta jos et ole, alat voida pahoin. Vene huojui hitaasti puolelta toiselle enkä tuntenut mitään erikoista. Varmana suvustani sanoin veneelle, ei tuo tuntunut miltään, mutta vene sanoi: en minä vielä ole aloittanutkaan, meri käy rauhallisesti ja kyllä huonokin maakrapu tällaisen merenkäynnin kestää. Harmistuneena veneen vähättelystä pyysin kovempaa keinuntaa. Vene nytkähteli hitaasti puolelta toiselle ja meno kävi huo-

mattavasti kiivaammaksi, tunsin jo pientä kouristusta vatsassani, mutta siitä huolimatta pyysin venettä lisäämään vauhtia näyttääkseni, että todella olen kalastajasukua. Oletko tosissasi? Siis vauhtia lisää? Vene kysyi. En halunnut antaa periksi ja pyysin lisää keinuntaa. Kului vain muutama hetki, kun vene lisäsi vauhtia ja olin vähällä lentää hiekalle, mutta purin hammasta yhteen ja pidin lujasti veneen penkistä kiinni. Lopulta minun oli kuitenkin annettava periksi ja rojahdin huonovointisena veneen pohjalle. Päästyäni jonkin ajan kulutta ylös, istuin penkille odottamaan veneen mielipidettä ja ei aikaakaan, kun vene sanoi lähes kuiskaten. Niin se vain on, että sinä et kuulu kalastajasukuun, mutta ei sinun tarvitse sitä toisille kertoa. Kukapa sinusta selvän ottaisi? Oletko lintu vai kala?

Kayunin äiti silitti otsaani ja kysyi olinko nähnyt unta, koska olin puhunut unissani, mutta onneksi jatkoi heti perään, ettei puheestani mitään selvää saanut. Olin helpottunut. Oli olemassa ainakin yksi asia, jonka sain pitää omanani.

– Siler parka me rakastamme sinua. Olet kuin oma poikamme. Et osaa arvata kuinka raskain sydämin meidän on sinusta luovuttava. Sitten hänen äänensä sortui.

Tuosta aamusta kului vain muutama vuorokausi, kun lähtö ylämaahan oli edessä. Aikainen herätys ja huonosti nukuttu yö lisäsivät lähdön ankeutta. Kaikki välttelivät suoria katseita. Lauseet olivat lyhyitä. Juuri ennen lähtöä Kayun tuli viereeni ja kuiskasi. Tule. Olin varma, että karikaamme, mutta Kayun vei minut kakkäräpalmun luo ja kaivoi hiekasta puoleksi lahonneen paperipussin.

– Ota tämä. Kun tiukka paikka tulee, laita tämä tekemään ihmeitä.

Pussissa oli suuresti varjelemamme taikakalu, isäni antama varankin kulmahammas.

Yksi muistikuva isästäni liittyy varhaiseen aamuun. Istuin rantapenkereellä ja odotin isää mereltä saapuvaksi. Aurinko oli jo ehtinyt nousta ja tavoitteli kalastajakylän takana kohoavaa kallioista kukkulan rinteä. Ilma väreili kuin näkymätön mela olisi sitä hämmentänyt. Rannalla yöpyneet lehmät pysyttelivät makuulla ja märehtivät eilispäivän syömisään. Kyyhkyset kujersivat aamutervehdyksiään. Kului muutama hetki ja aurinko kohosi yhä ylemmäksi ja ylemmäksi. Ensimmäinen lehmä nousi ylös, kohta toinen, kolmas ja pian koko lauma oli liikkeellä seuraten punaruskeaa, jolta puuttui toinen sarvi. Pitkän odotuksen jälkeen isän auringon polttama paita erottui maininkien keskeltä. Nousin

seisomaan ja menin lähelle veden rajaa. Samassa maininki kaatoi minut, pyöritteli ja heitti kauaksi hiekalle.

Äitini kävi torilla myymässä isän pyytämät kalat ja se tiesi aikaista herätystä. Uni painoi vielä silmäluomia istuessani laatikon päällä odottamassa kuorman täyttymistä hentojen naisten nostellessa kalavasuja rattaille. Joskus ote lipsahti ja puolikuolleet kalat putosivat hiekalle, härkäkuskin katsellessa poissaolevan näköisenä. Luunlaiha olemus muistutti enemmän aavetta kuin ihmistä ja pimeään vallitessa minut valtasi tunne, että hän ei ollut oikea ihminen, vaan kummitus. Ääni muistutti kuvittelemaani kummituksen ääntä. Ontto. Nariseva. Valkea kaapu lisäsi epämiellyttävyyden tunnetta.

Ennen pitkää opin torireitin ulkoa. Hiekkakuopan kohdalla mutka oikealle, sen jälkeen melko pitkään tasaista korkeiden puiden reunustamaa tietä, vedenottopaikka, jossa lisää naisia vasuineen nousi kyytiin. Vedenottopaikan jälkeen rakennusraunion kohdalla rattaille nousi lihava nainen, joka oli kuin viimeistelyä vaille jäänyt patsas. En pitänyt tuosta naisesta ja sen tähden jo hyvissä ajoin ennen vedenottopaikkaa teeskentelin nukkuvani. Nainen ei nukkumiseeni uskonut, vaan alkoi kutitella nenääni kalanhajuisella sormellaan ja niin minun ei auttanut muu kuin näyttää herääväni kutitukseen. Paluumatkalla nainen osti minulle limsaa.

Ensimmäisinä toripäivinä pysyttelin visusti äidin läheisyydessä, mutta ennen pitkää uteliaisuus otti vallan ja päivä päivältä hiippailin yhä kauemmaksi. Tutustuin Ageriin ja Rajaan, vihannesten myyjän poikiin, jotka ennen pitkää opettivat minulle kerjäämisen taidon. Ruosteiset peltipurkit käsissämme istuimme katukivetyksen reunalla ja mitä varakkaamman näköinen henkilö kulki ohitsemme, sitä anovampi oli katseemme. Ajan mittaan kerjäämisemme sai yhä röyhkeämpiä muotoja. Kuljimme ihmisten perässä ja nyimme asusteiden lipeistä. Kerjääminen loppui kuitenkin vähemmän kunniakkaissa tunnelmissa, kun äiti yllätti minut. Voi sinua Siler mitä sinä olet mennyt tekemään, äiti sanoi vakavana ja siihen loppui ensimmäinen rahanhankintani. Kalatorin reunalla tutustuin Khe Kheoon, joka oli käärmeenkesyttäjä ties kuinka monennessa polvessa. Khe Keheon paikka oli kalatorin äärimmäisessä reunassa lähellä koruliikettä, paikassa, jonka kaupunkiin eksyneet turistit varmasti ohittivat.

Ollessani kuuden vanha äitini serkku Lara kävi meillä kylässä. Laraa oli onnistanut. Hän oli päässyt taloudenhoitajaksi Colomboon, Yhdis-

tyneiden Kansakuntien asiantuntijalle. Laran vierailu luonamme oli kääntö piste. Sana Colombo kuului yhä useammin vanhempieni huulilta. Oli päästävää käymään Colombossa, maksoi mitä maksoi. Ennen Colombon matkaa äiti lähti varhain kalatorille. Tuli kotiin iltpäivällä ja lähti kohta pesemään varakkaiden pyykkiä saadaksemme varoja matkaamme varten. Ensimmäisillä pyykkäysrahoillaan äiti osti ruskean kankaan, josta naapuritöti ompeli minulle puvun. Olin ylpeä. Kenelläkään toisella pojalla ei ollut uutta pukua. Kun lähtöpäivä koitti, katselimme toisiamme kuin arvokkaita vieraita. Tuoksuimme erilaiselle kuin normaalisti ja kukaan ei voinut arvata, että olimme köyhä kalastajaperhe.

Negombosta lähtiessämme junan vastapäinen penkki oli tyhjä, mutta jo ensimmäisellä pysähdyspaikalla penkin otti haltuunsa varsin pitkä, silmälasipäinen mies, jonka pikimustassa tukassa oli iso harmaa laikku kuin pensselillä vedetty. Miehellä oli matkaseuranaan rusettikaulainen, tummanharmaa apina. Aluksi apina istui kiltisti miehen vieressä ja katseli ikkunasta, mutta kun mies nukahti niin silloin apina huomasi tilaisuutensa tulleen. Hyppäsi lattialle ja alkoi tutkia miehen kassia. Ensimmäiseksi kaivoi esille sukan ja pyöritti sitä ilmassa kuin voiton viiriä. Seuraavaksi kaivoi ihopaidan. Levitteli sitä aikansa ja yritti sovittaa päälleen. Muutaman turhan yrityksen jälkeen apina hylkäsi paidan, kaivoi kassista harjan ja alkoi harjata itseään. Sekös huvitti äitiä ja isää. Lopulta äiti pyysi isää herättämään miehen, mutta isä vain hymyili ja pyöritti päätään. Apina tuijotti meitä kuin olisi odottanut aplodeja, mutta kun suosionosoituksen jäivät saamatta, hyppäsi maahan, kaivoi kassista banaanin ja kuori sen taidokkaammin kuin yksikään ihminen. Junan nopeus huimasi. Pellot ja pensaikot vilisivät silmissä eikä ollut karpäsiä pörräämässä kuten härkävankkureiden ympärillä.

Apina kävi rauhattomaksi ja alkoi taas kaivella kassia. Nosti pelikorttipakkauksen ja ei kulunut kuin hetki, kun korttipakka oli hajan hajan junan lattialla. Siinä vaiheessa äiti sai tarpeekseen, kohottaui ja nykäisi miestä paidan liepeestä. Mies siristeli silmiään, haukotteli pitkään kunnes katse osui kortteihin, ei sanonut mitään vaan sulloi kortit ja tavarat nopeasti kassiinsa. Apina hyppäsi isäntänsä syliin ja alkoi leikkiä nukkuva.

Kolmantena päivänä Colomboon saapumisemme jälkeen Laralla oli tarkoitus viedä meidät syömään juuri avattuun ravintolaan, mutta

suunnitelmaan tuli muutos. Herätessämme isä sanoi voivansa huonosti eikä kulunutkaan kauaa, kun jo oksenteli voimakkaasti.

– Jopa pitää olla huono onni. Ainoa kerta, kun päästään Colomboon ja nyt sinä sairastut, äiti harmitteli. Tyrkytti pulveria, mutta isä kieläytyi ottamasta.

Lara puolestaan soimasi itseään, kun ei ollut muistanut varoittaa meitä epämääräisistä kaupustelijoista. Arveli taudin aiheuttajiksi pysähdyspaikan välipaloja. Isä kuunteli aikansa äidin ja Laran kommentteja ja sanoi.

– Johtukoon mistä johtukoon, mutta menkää te naiset kaupungille. Me miehet jäämme kotiin.

Äiti empi, koska ei halunnut jättää minua kahdestaan isän kanssa. Itse asiassa en minäkään isän ajatuksesta pitänyt. En halunnut jäädä oksentelevan isän seuraksi, kun tiesin mitä kaikkea kivaa kaupungilla oli. Lara avasi ikkunan, työnsi kätensä ulos ja katseli tutkivasti taivaalle. Säähavainnon tehtyään sulki ikkunan ja sanoi.

– Kuule, Srinanika eiköhän mekin jätetä menemättä. Huomenna on varmasti miellyttävämpi sää ja silloin voimme kierrellä katsomassa nähtävyyksiä. Poiketaan Cordonen puistoon, jossa te voitte nähdä Annone norsupatsaan ja jos oikein hyvin käy niin siellä saattaa olla opas, joka kertoo norsun historian.

Äiti piti ajatusta hyvänä, mutta isä kohottautui sohvalta ja sanoi peräänantamattomaan tyyliinsä.

– Menkää te vaan kyllä me miehet pärjätään.

Äiti ja Lara viivyttivät lähtöään ja vasta, kun isä oli ollut oksentamatta pitemmän aikaa, päättivät lähteä.

Odotellessani äitiä ja Laraa palaavaksi nukahdin ja heräsin siihen, kun isä käveli edestakaisin. Vilkuili kelloa ja kurkki ikkunasta. Tuntui kuin hermostuneisuus olisi tarttunut kelloonkin, joka paukutti kovaäänisesti raks, raks, raks. Kun äitiä ja Laraa ei kuulunut ankarasta odotuksesta huolimatta, läksimme ulos ja isä mietti hetken mihin suuntaan lähtisimme. Muutaman kadunristeyksen jälkeen näimme liikennettä ohjaavan muhkeaviiksisen poliisin, joka vihelteli pilliinsä, huiatoi käsiään ja huusi rumia sanoja uppiniskaisille jalankulkijoille. Liikenteen rauhoituttua isä rohkaisi mielensä ja meni kysymään mihin suuntaan meidän kannattaisi mennä. Poliisi osoitti etuoikealle. Kuljimme taas muutaman kadunkulman ja tulimme harmaan, matalahkon rakennuksen eteen, jonka ovenpielessä roikkui lippu. Poliiseja meni ja tuli

jatkuvana virtana useimmilla pitkät kepit kädessään. Odota tässä oven vieressä, isä sanoi ja meni rakennukseen sisälle.

Ulos tullessaan hän oli aivan erilainen kuin sisään mennessään. Hänen kasvonsa olivat tuhkan harmaat. Huokaili. Puhui katkonaisesti. Aluksi en saanut selvää isän puheesta, mutta vähitellen erotin lauseita. Tämä ei voi olla totta, tämä ei voi olla totta isä hoki hokemasta päästyään. Kului hetki ja huomasin taas olevani täysin vieraitten ihmisten ympäröimänä. Mihin isä meni? Huusin itkuni keskeltä. Odota rauhassa, isäsi tulee kohta, vanha poliisimies sanoi ja yritti lohduttaa tunkemalla tahmaisia makeisia suuhuni, mutta purin hampaita yhteen ja makeiset tippuivat maahan. Eikö sinulle makeiset maistu? Poliisi ihmetteli. Odotin ja odotin, mutta isää ei vain kuulunut ja olin jo varma, että hänelle oli sattunut jotakin. Palatessaan isä nyyhkytti. Äiti on poissa, isä sanoi lähes kuulumattomalla äänellä. Kotiin palattuamme en ymmärtänyt, että äiti oli poissa lopullisesti. Luulin, että hän oli jäänyt Colomboon sairaalaan ja odotti meitä, joten ehdotin äidin luo menoa. Ei sinne kannata lähteä. Ei äiti ole sairaalassa isä sanoi. En uskonut isän selityksiä vaan olin varma, että äiti on Colombossa ja eräänä päivänä hän palaa.

Isän ollessa merellämenin joka päivä hiekkatien varteen odottamaan kalatorilta tulevia naisia ja jo hyvissä ajoin olin tien penkalla Blix koiramme kanssa ja olin varma, että äiti tulee kalatorilta palaavien naisten mukana. Nähdessäni äidin huivin värit nousin seisomaan. Erotin jo äidin kasvopiirteetkin. Kun viimeinenkin nainen oli laskeutunut vankkureilta, minussa heräsi uusi toivo. Seuraavissa vankkureissa äiti varmasti tulee, mutta lopulta minun oli annettava periksi. Lähdimme kotiin. Minä edellä, Blix perässä häntäänsä riiputtaen. Seuraavana päivänä olimme taas matkalla hiekkatien varteen. Vasta vuosien kuluttua sain tietää, että roskalaatikkoon asetettu pommi oli räjähtänyt äidin ja Laran kohdalla. Äiti kuoli heti. Lara muutaman päivän kuluttua.

– Sinusta tulee sotilas, isä sanoi kerran mereltä palattuana.

Olin ylpeä. Minusta tulisi komea univormua kantava sotilas. Minulla olisi miekka ja välkkyviä mitaleita rinnassa. Tuosta ylpeyden vaiheesta ei kuitenkaan ehtinyt kulua kauaa, kun menimme isän kanssa sirkukseen. Areenalle tuotiin suuri pyöreä häkki, johon eläinten kesyttäjä astui karjahtelujen leijonien keskelle. Kesyttäjä ja leijonat tuijottivat toisiaan kesyttäjän ärsyttäessä jo ennestään vihaisia eläimiä piiskan sivalluksilla. Yksi leijonista tarttui hampaillaan piiskaan ja kuului vain rasahdus, kun piiska oli kahtena kappaleena. Kesyttäjä otti toisen piis-

kan. Sivalsi. Sivallus oli nopea kuin salaman välähdys. Hampaitaan väläytelleet leijonat menivät mataliksi kuin arat kaniinit. Hetken kuluttua leijona hyppäsi palavan renkaan läpi. Kohta hyppäsi toinen, kolmas ja neljäs. Lopuksi kesyttäjä työnsi päänsä leijonan hampaiden väliin. Kesyttäjä se vasta sankari oli ja sellaiseksi minäkin halusin. Sotilas ei enää ollut mitään.

Tapansa mukaan isä oli lähtenyt kalaan ja jättänyt minut nukkumaan Blix vierelläni. Eräänä aamuna heräsin ja huomasin kuinka iso hämähäkki kutoi verkkoa pääni yläpuolella. Tuli tuulenpuuska ilmavirran värisyttäessä verkkoa, jolloin hämähäkki lopetti kudonnan ja laskeutui vuoteeni päälle. Olin jo läimäyttämässä hämähäkkiä hengiltä kun muistin Kaunyn sanat. Jos joku tappaa hämähäkin, niin tappajan vanhemmat kuolevat. En tappanut hämähäkkiä. En halunnut menettää isääni. Tuosta tapahtumasta ei kulunut kauaa, kun näin seuraavan unen.

Äiti nukkui vierelläni torivaatteet yllään. Hänellä oli vihreä pitkä hame, vaalean keltainen pusero ja kultavälkkeinen pääliina. Äidin rinta kohosi tasaisesti. En tiennyt uskaltaisinko herättää häntä. Nousin polvilleni ja sivelin äidin poskea. Äiti hymyili. Luuli kai hyönteisen tanssivan poskellaan. Kuiskasin hiljaa. Äiti, herää. Kuiskasin hieman lujempaa. Silloin äiti raotti silmiään. Hymyili. Nousi istumaan ja halaisi minua. Heräsin Blixin haukuntaan ja kesti pitkään ennen kuin tajusin, että kaikki olikin vain unta.

Isä puhui usein ylämaahan muuttamisesta ja ei ihme, koska Kandyin lumo oli vienyt hänen sydämensä. Kandy ei kerta kaikkiaan jättänyt isääni rauhaan. Isä sanoi, että siellä ilma on ohutta kuin purppurapilvien yllä ja ilmanala raikas kuin nuoren mieli. Rinteet peittyvät yhtenä mattona vehreistä teeviljelmistä ja vuorenhuiput kylpevät auringon valossa. Kerran muuttoajatuksen innoittamana isä kaivoi kartan esille, osoitti tummaa pistettä kartan keskikohdalla ja sanoi, tuo on Kandy, ikivanha kaupunki. Sen katuja ovat Ceylonin kuninkaat aikojen saatossa astelleet. Voittajaa on juhlittu komein juhlallisuuksin Hampaan temppelein aukiolla. Kerran me vielä kävelemme voittajien jalanjälkiä. Mekin olemme voittajia. Olemme selviytyjiä oman elämämme kamppailussa. Kun sinä kasvat suuremmaksi, menemme Kandyyn Pererajuhlan aikana ja jos hyvin käy niin silloin näemme valkoisen elefantin kulkevan norsukulkueen edessä. Kuin tuossa ei olisi ollut tarpeeksi, isä jatkoi: mistä sitä tietää, vaikka samalla matkalla löytäisimme maailman

suurimman timantin. Isän kertomukset olivat kuin satua. Kuvat upeasti koristelluista norsuista olivat jotakin mitä en voinut uskoa todeksi. Nähtyäni kuvan valkoisesta norsusta halusin lähteä sinne heti, mutta toisin vain kävi. Kyllä minä ne ihmeet myöhemmin näin, mutta aivan toisenlaisissa tunnelmissa kuin osasin kuvitella.

Eräänä yönä äidin kuoleman jälkeen heräsin kesken unien. Toiselta puolelta huonetta kuului outoa ääntä. Nousin istumaan, mutta silloin äänet vaikenivat. Unta se vain oli, ajattelin ja kävin pitkäksi, mutta kohta äänet alkoivat kuulua uudelleen. Erotin isän äänen. Kaivoin tyynyn alta Colombon matkalla lahjaksi saamani lampun. Valokiila pysähtyi isän vieressä makaavaan naiseen. Nainen oli alasti. Isä nousi istumaan. Hänen paljas rintansa kohosi kiivaasti kuin nuotalla oltaessa. Isä hieraisi silmiään ja sanoi yksitotisesti.

– Laita se valo pois.

En totellut vaan osoitin yhä valokiilalla isän vieressä makaavaa naista. Aamulla herätessäni olin varma että yöllinen näky oli vain pahaä unta, koska vieraasta ei ollut merkkiäkään. Ulkona huomasin hiekassa oudot jäljet. Vieraan jälkiä sanoin Blixille ja läksin seuraamaan jälkiä, mutta hiekkatiellä jäljet katosivat. Isän palatessa mereltä en vastannut hänen tervehdykseensä. Kesken ruokailun kaadoin tahallani mehumukin. Siitähän sait, ajattelin mehun levitessä pitkin pöytää.

– Ei se mitään. Vahinko mikä vahinko isä sanoi.

– Kaadoin tahallani.

Isä katsoi minua pitkään.

– Kyllä se on minun syy, ettei äitiä enää ole. Minun ei olisi pitänyt suostua Colomboon lähtöön. Jos en olisi suostunut, äiti olisi nyt hengissä. Lisäksi minä yllytin äitiä ja Laraa lähtemään kaupungille. Kaikki on minun syytä.

Isä täytti mehumukin, mutta en koskenut siihen.

– Sinä et taida tietääkään, että olet saanut tämän mukin lahjaksi, isä sanoi ja kohotti mukia.

Mukin, jonka sivussa oli vaaleansininen delfiinin kuva. Minun lempimukini.

– Se on äidin ostama sanoin itsevarmana.

– Ei tämä ole äitisi ostama.

– Varmasti on intin vastaan.

– Tämä on Aoyntädin antama. Sinä sait tämän häneltä, kun täytit kaksi vuotta.

Siler jää 12-vuotiaana orvoksi ja hänet viedään outoon ympäristöön vieraiden ihmisten kasvatettavaksi. Isä ei hyväksy tyttärensä valintaa. Häkellyttävä viesti marmorinorsun takana.

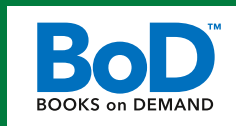
Kohtalon kuljettamat on koskettava kertomus Silerin koetelemuksista ja nuorukaiseksi kasvamisesta. Tie käy professorin kodin kautta luostariin ja luostarista orpokotiin. Siler kokee hyvyttä, mutta myös hillitöntä väkivaltaa.

Nuorukaisena hän saa yllättäen kuulla mieltä kuohuttavan totuuden vanhemmistaan.

Kohtalon kuljettamat on mukaansa tempaava kertomus satutuman vaikutuksesta ihmiskohtaloihin. Romaani kuljettaa lukijaa ajassa ja paikassa Euroopasta Ceylonille ja Ceylonilta Eurooppaan. Samalla se on kurkistus Sri Lankan uskomattomaan mytologiaan ja historiaan.

ISBN: 978-952-80-3706-4

www.bod.fi